

Sprawa C-235/19

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

18 marca 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Court of Appeal (Zjednoczone Królestwo)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

5 marca 2019 r.

Strona wnosząca apelację:

United Biscuits (Pensions Trustees) Limited

United Biscuits Pension Investments Limited

Druga strona postępowania apelacyjnego:

Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs

WE WTOREK W DNIU 5 MARCA 2019 R.

W POSTĘPOWANIU PRZED COURT OF APPEAL

MAJĄCYM ZA PRZEDMIOT APELACJĘ OD ORZECZENIA HIGH COURT OF JUSTICE

CHANCERY DIVISION

REVENUE LIST

[...]

POMIĘDZY

1 UNITED BISCUITS (PENSION TRUSTEES)

2. UNITED BISCUITS PENSION INVESTMENTS LIMITED

strona wnosząca apelację/

strona powodowa

- a -

COMMISSIONERS FOR HER MAJESTY'S REVENUE AND CUSTOMS

druga strona postępowania apelacyjnego/

strona pozwana

[...]

SĄD POSTANAWIA:

1. Pytania zawarte w załączniku do niniejszego postanowienia zostaną przedstawione Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
2. Dalsze postępowanie w sprawie zawiesza się do momentu wydania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie skierowanych do niego pytań lub do momentu wydania kolejnego postanowienia.
3. [...]. [Instrukcje przesłania postanowienia do Trybunału Sprawiedliwości].
4. [...]. **[Or. 1]**

ZAŁĄCZNIK DO POSTANOWIENIA ODSYŁAJĄCEGO

DO TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

Wprowadzenie

1. W niniejszym wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonym przez Court of Appeal of England and Wales (Civil Division) [sąd apelacyjny Anglii i Walii (wydział cywilny), Zjednoczone Królestwo], do Trybunału Sprawiedliwości zwrócono się o wyjaśnienie zakresu zwolnienia przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. a) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. 2006, L 347, s. 1) (zwanej dalej „**dyrektywą VAT**”) (a wcześniej w art. 13 część B lit. a) szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych — wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku (Dz.U. 1977, L 145, s. 1) (zwanej dalej „**szóstą**”

dyrektywą”, zwanych łącznie „**dyrektywami VAT**”), które stanowią, że państwa członkowskie zwalniają „transakcje ubezpieczeniowe [...]”.

2. Odesłanie skierowano w kontekście powództwa wniesionego przez United Biscuits (Pension Trustees) Limited oraz UB Pension Investments Limited przeciwko Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (zwanemu dalej „**HMRC**”).

Strony

3. United Biscuits (Pension Trustees) Limited jest spółką powierniczą United Biscuits Pension Fund, funduszu emerytalnego o zdefiniowanych świadczeniach dla pracowników United Biscuits (UK) Ltd, o charakterze odpowiadającym funduszom będącym przedmiotem rozważań Trybunału w wyroku *Wheels Common Investment Fund Trustees Ltd i in.* (C-424/11, EU:C:2013:144)¹. **[Or. 2]**
4. UB Pension Investments Limited jest była spółką powierniczą UB Pension Investment Fund, funduszu zbiorowego inwestowania, w który zainwestowano aktywa funduszu emerytalnego w latach 1989-2006.
5. Wspomniani powodowie wszczynają powództwo w imieniu własnym i swoich poprzedników prawnych jako spółek powierniczych funduszu emerytalnego i funduszu inwestycyjnego. Obaj powodowie i ich poprzednicy prawni zwani są „powiernikami”.
6. HMRC to organ odpowiedzialny za pobór VAT i zarządzanie nim w Zjednoczonym Królestwie.

Istotne dla sprawy okoliczności faktyczne oraz kwestia sporna w postępowaniu

7. Ustalono następujące okoliczności faktyczne:
 - a. Powództwo zostało wniesione w dniu 18 marca 2014 r. Zostało ono wniesione przez powierników w celu odzyskania od HMRC kwot zapłaconych przez nich w formie VAT na rzecz różnych zarządzających inwestycjami z tytułu opłat za świadczenie usług zarządzania funduszami emerytalnymi (zwanymi dalej „**usługami zarządzania funduszami**”). Okres objęty zakresem powództwa obejmuje dni od 1 stycznia 1978 r. do 30 września 2013 r.

¹ W wyroku *Wheels* Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że świadczenie spornych usług w owej sprawie nie podlegało zwolnieniu z VAT jako zarządzanie „specjalnym funduszem inwestycyjnym” w rozumieniu art. 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy i art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, chociaż nie podniesiono żadnego argumentu w odniesieniu do zwolnienia w art. 135 ust. 1 lit. a).

- b. Usługi zarządzania funduszami świadczone na rzecz powierników i będące przedmiotem sporu polegają na zarządzaniu inwestycjami w imieniu powierników. Zarządzający inwestycjami nie zawierają z powiernikami umów w celu zapewnienia jakiegokolwiek formy zwolnienia z odpowiedzialności z tytułu urzeczywistnienia się ryzyka.
- c. Do zarządzających inwestycjami zaliczają się zarówno spółki upoważnione do prowadzenia działalności ubezpieczeniowej zgodnie z odpowiednimi brytyjskimi ustawami o towarzystwach ubezpieczeniowych („**Ubezpieczyciele**”), mającymi zastosowanie w danym czasie, jak i spółki nieposiadające upoważnienia do prowadzenia działalności ubezpieczeniowej („**Podmioty niebędące ubezpieczycielami**”), ale mimo wszystko upoważnione przez organy nadzoru finansowego do świadczenia rozpatrywanych usług zarządzania funduszami. Przedmiotowe powództwo dotyczy ustalenia, czy świadczenie usług zarządzania funduszami przez podmioty niebędące ubezpieczycielami podlegało opodatkowaniu VAT, czy też świadczenie owych usług miało charakter objętych zwolnieniem „transakcji ubezpieczeniowych” w rozumieniu dyrektyw VAT.
- d. Właściwe ustawodawstwo krajowe wdrażające zwolnienie dla „transakcji ubezpieczeniowych” wymagane na podstawie art. 13 część B lit. a) szóstej dyrektywy i art. 135 ust. 1 lit. a) dyrektywy VAT opisano w pkt. 14 i następujących poniżej. **[Or. 3]**

W okresie objętym zakresem powództwa HMRC stosował owe przepisy krajowe w następujący sposób (w zakresie, w jakim dotyczy to usług zarządzania funduszami będących przedmiotem sporu w niniejszej sprawie):

- i. Świadczenie usług zarządzania funduszami na rzecz funduszy emerytalnych ze zdefiniowanymi świadczeniami przez podmioty niebędące ubezpieczycielami podlegało opodatkowaniu VAT według stawki podstawowej.
- ii. Świadczenie usług zarządzania funduszami na rzecz funduszy emerytalnych ze zdefiniowanymi świadczeniami przez ubezpieczycieli² było traktowane jako zwolnione z VAT.

² Przed dniem 1 stycznia 2005 r. różne traktowanie dla celów VAT usług zarządzania funduszami świadczonych przez (i) ubezpieczycieli i (ii) podmioty niebędące ubezpieczycielami było zgodne z ustawą obowiązującą w Zjednoczonym Królestwie, przewidującą ograniczenie zwolnienia z VAT dla transakcji ubezpieczeniowych do dostawców posiadających upoważnienie do prowadzenia działalności ubezpieczeniowej. Po zmianie przepisów Zjednoczonego Królestwa ze skutkiem od tej daty, znoszącej ograniczenie dotyczące zwolnienia z VAT dla transakcji ubezpieczeniowych w zależności od statusu dostawcy, różnica w traktowaniu nie była już zgodna z ustawą Zjednoczonego Królestwa. W praktyce jednak przez cały okres objęty powództwem powierników HMRC nadal traktował świadczenie usług zarządzania funduszami jako zwolnione z VAT w przypadku świadczenia ich przez ubezpieczycieli.

- e. Powiernicy podnoszą, że usługi zarządzania funduszami powinny być zwolnione z opodatkowania jako transakcje ubezpieczeniowe do celów art. 135 ust. 1 lit. a) dyrektywy VAT [oraz, poprzednio, art. 13 część B lit. a) szóstej dyrektywy]. W szczególności:
- i. świadczenie usług zarządzania funduszami, zarówno przez ubezpieczycieli, jak i podmioty niebędące ubezpieczycielami było świadczeniem, które stanowiło działalność ubezpieczeniową w rozumieniu dyrektyw ubezpieczeniowych (jak opisano w pkt 16-19 poniżej);
 - ii. alternatywnie, świadczenie usług zarządzania funduszami przez ubezpieczyciela stanowiło taką działalność ubezpieczeniową w rozumieniu dyrektyw ubezpieczeniowych, która w związku z tym powinna być podlegać zwolnieniu z VAT; w tych okolicznościach neutralność podatkowa wymagała takiego samego traktowania pod względem podatkowym usług zarządzania funduszami świadczonych przez podmioty niebędące ubezpieczycielami.
- f. W związku z tym powiernicy twierdzą, że usługi zarządzania funduszami powinny być zwolnione z VAT, ale że w czasie istotnym dla okoliczności faktycznych sprawy ustawodawstwo Zjednoczonego Królestwa stosowane lub interpretowane przez HMRC nie przewidywało zwolnienia wymaganego przez dyrektywy VAT w odniesieniu do usług zarządzania funduszami świadczonych przez podmioty niebędące ubezpieczycielami. **[Or. 4]**
- g. Zgodnie z głównym argumentem wysuwany przez HMRC świadczenia dokonywane przez podmioty niebędące ubezpieczycielami nie były transakcjami ubezpieczeniowymi w rozumieniu dyrektyw VAT i nie podlegały zwolnieniu na mocy tych dyrektyw, w związku z czym VAT był odpowiednio naliczany od świadczenia usług zarządzania funduszami. Ponadto HMRC twierdzi, że dawniejsze traktowanie przez ten organ usług zarządzania funduszami przez ubezpieczycieli jako świadczenie usług ubezpieczeniowych zwolnionych z podatku było błędne i że tego rodzaju świadczenie usług powinno podlegać opodatkowaniu (w okolicznościach, w których usług nie świadczone w odniesieniu do specjalnego funduszu inwestycyjnego).
8. Powiernicy zmierzają do odzyskania kwot zapłaconych z tytułu VAT bezpośrednio od HMRC w okolicznościach, w których powiernicy twierdzą, że:
- a. zapłacili VAT na rzecz swoich dostawców niebędących ubezpieczycielami, który nie powinien być zostać zapłacony zgodnie z właściwymi przepisami;
 - b. przysługuje im bezpośrednio skuteczne prawo do zwolnienia z wynikającym z niego prawem do odzyskania nadpłaconego VAT;

- c. odzyskanie od podmiotów niebędących ubezpieczycielami byłoby praktycznie niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, ponieważ powiernikom nie przysługują żadne realne roszczenia wobec tych dostawców na mocy prawa krajowego Zjednoczonego Królestwa; oraz
 - d. mają zatem prawo do żądania nadpłaconego VAT bezpośrednio od HMRC.
9. HMRC kwestionuje prawo powierników do dochodzenia roszczeń z przyczyn dotyczących kwestii prawa UE i prawa krajowego, które nie są istotne dla niniejszego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.
 10. Wyrokiem z dnia 30 listopada 2017 r. High Court (Wysoki Trybunał, Zjednoczone Królestwo) oddalił powództwo powierników i orzekł (miedzy innymi), że usługi zarządzania funduszami świadczone przez podmioty niebędące ubezpieczycielami nie były zwolnione z VAT w odpowiednich okresach: zob. pkt 35-100 wyroku J. Warrena oraz że nie ma potrzeby kierowania pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości w tej kwestii, którą High Court uznał za *acte clair*: zob. pkt 101-104 i 245 wyroku.
 11. Powiernicy odwołali się od wyroku High Court do Court of Appeal.
 12. Po rozprawie w dniach 19 i 20 lutego 2019 r. Court of Appeal postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w odniesieniu do [Or. 5] kwestii, czy usługi zarządzania funduszami świadczone przez podmioty niebędące ubezpieczycielami były zwolnione z VAT w świetle prawa Unii.
 13. Sąd krajowy nie poczynił jeszcze ustaleń, czy świadczenie usług zarządzania funduszami przez ubezpieczycieli i podmioty niebędące ubezpieczycielami było tożsame lub wystarczająco podobne do celów zasady neutralności podatkowej, jeżeli jest stosowana: zob. pkt 93-99 wyroku J. Warrena.

Właściwe przepisy

a) Przepisy prawa Unii

VAT

14. Obecne postępowanie dotyczy okresów, które obejmują stosowanie zarówno szóstej dyrektywy, jak i dyrektywy VAT, ale odpowiednie przepisy obu dyrektyw są zasadniczo identyczne.
15. Artykuł 135 ust. 1 lit. a) dyrektywy VAT [dawniej art. 13 część B lit. a) szóstej dyrektywy] stanowi, że państwa członkowskie mają obowiązek zwolnić:

„a) transakcje ubezpieczeniowe i reasekuracyjne, wraz z usługami pokrewnymi świadczonymi przez brokerów ubezpieczeniowych i agentów ubezpieczeniowych;”.

Ubezpieczenia

16. Pierwsza dyrektywa Rady z dnia 24 lipca 1973 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do podejmowania i prowadzenia działalności w dziedzinie ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczenia na życie (73/239/EWG) (Dz.U. 1973, L 228, s. 3), zmieniona dyrektywą Rady (84/641/EWG) z dnia 10 grudnia 1984 r. (Dz.U. 1984, L 339, s. 21) (zwana dalej „**pierwszą dyrektywą w sprawie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie**”) zawierała podział na grupy ubezpieczeń bezpośrednich lub ubezpieczeń wypadkowych (art. 1 ust. 3, załącznik) i wyłączała ze swojego zakresu określone „rodzaje ubezpieczeń” (art. 2 ust. 1). Zarządzanie funduszami emerytalnymi nie zostało zaklasyfikowane jako grupa ubezpieczeń, czy uwzględnione w wyłączonych „rodzajach ubezpieczeń”. Artykuł 8 ust. 1 lit. b) pierwszej dyrektywy w sprawie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie wymagał, aby upoważniony zakład ubezpieczeń „ogranicz[yl] przedmiot [swojej] działalnoś[ci] do działalności ubezpieczeniowej oraz czynności bezpośrednio z niej wynikających, wyłączając jakąkolwiek inną działalność gospodarczą”. [Or. 6]
17. Pierwsza dyrektywa Rady z dnia 5 marca 1979 r. z dnia 5 marca 1979 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do podejmowania i prowadzenia działalności w zakresie bezpośrednich ubezpieczeń na życie (79/267/EWG) (Dz.U. 1979, L 63, s. 1) (zwana dalej „**pierwszą dyrektywą w sprawie ubezpieczeń na życie**”) odniosła się do kwestii działalności ubezpieczeniowej o charakterze długoterminowym (tj. takiej, która nie wchodzi w zakres pierwszej dyrektywy w sprawie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie). W ramach „działalności w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich” objętej pierwszą dyrektywą w sprawie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie, w art. 1 ust. 2 „zarządzanie grupowymi funduszami emerytalnymi” określono jako „operacje”. Włączono je również jako jedną z „grup ubezpieczeń” w pkt VII załącznika:
- a. Artykuł 1 pierwszej dyrektywy w sprawie ubezpieczeń na życie stanowił:
- „Niniejsza dyrektywa dotyczy podejmowania i prowadzenia na własny rachunek działalności w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich przez zakłady ubezpieczeń posiadające lub zamierzające utworzyć siedzibę w państwie członkowskim w formie działalności zdefiniowanej poniżej:
1. Następujące rodzaje ubezpieczeń, w przypadku gdy działalność prowadzona jest na podstawie umowy:

a) ubezpieczenia tylko na dożycie określonego wieku, ubezpieczenie tylko na wypadek śmierci, ubezpieczenia na dożycie określonego wieku lub śmierci przed osiągnięciem tego wieku, ubezpieczenia na życie, ze zwrotem składki, ubezpieczenia posagowe, ubezpieczenia na wypadek urodzenia dziecka;

b) ubezpieczenia rentowe;

c) ubezpieczenia dodatkowe prowadzone przez zakłady ubezpieczeniowe na życie, czyli ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków obejmujące niezdolność do podejmowania zatrudnienia, ubezpieczenia ryzyka śmierci w następstwie wypadku, ubezpieczenia ryzyka inwalidztwa spowodowanego wypadkiem lub chorobą, w przypadku gdy ubezpieczenia tego rodzaju są udzielane dodatkowo w stosunku do ubezpieczeń na życie;

d) ubezpieczenia znane w Irlandii i Zjednoczonym Królestwie pod nazwą »stałych ubezpieczeń zdrowotnych bez prawa anulowania«.

2. Następujące działania, w przypadku gdy są one wykonywane na podstawie umowy, o ile podlegają nadzorowi organów administracyjnych odpowiedzialnych za nadzór nad ubezpieczeniami prywatnymi i są dozwolone w danym kraju:

[...]

c) zarządzanie grupowymi funduszami emerytalnymi, tj. operacje polegające, w przypadku danego przedsiębiorstwa, na zarządzaniu inwestycjami, a w szczególności aktywami stanowiącymi rezerwy organów dokonujących [Or. 7] płatności w przypadku śmierci lub dożycia albo w przypadku zaprzestania lub ograniczenia działalności;

d) działania, o których mowa w lit. c), gdy towarzyszy im ubezpieczenie zapewniające utrzymanie wartości kapitału, albo wypłatę minimalnych odsetek;"

b. Artykuł 8 ust. 1 lit. b) wymagał od upoważnionego zakładu ubezpieczeń, aby „ograniczył swoją działalność gospodarczą do działalności, o której mowa w niniejszej dyrektywie oraz czynności bezpośrednio z niej wynikających, wyłączając jakąkolwiek inną działalność gospodarczą;"

c. W pkt VII załącznika „zarządzanie grupowymi funduszami emerytalnymi, określonymi w art. 1 ust. 2 lit. c) i d)” zaklasyfikowano jako jedną z „grup ubezpieczeń”.

18. Pierwsza dyrektywa w sprawie ubezpieczeń na życie została uchylona i zastąpiona ze skutkiem od dnia 19 grudnia 2002 r. dyrektywą 2002/83/WE z dnia 5 listopada 2002 r. dotyczącą ubezpieczeń na życie (Dz.U. 2002, L 345, s. 1) (zwaną dalej „skonsolidowaną dyrektywą w sprawie ubezpieczeń na

życie”). W dalszym ciągu wymieniano zarządzanie grupowymi funduszami emerytalnymi jako „operację w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich” (mianowicie jako „operację” w rozumieniu art. 2 ust. 2). W dyrektywie zarządzanie grupowymi funduszami emerytalnymi zaklasyfikowano również jako „grupę ubezpieczeń”: zob. załącznik 1 pkt VII skonsolidowanej dyrektywy w sprawie ubezpieczeń na życie.

19. Skonsolidowana dyrektywa w sprawie ubezpieczeń na życie została uchylona i zastąpiona ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2016 r. dyrektywą 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłagalność II) (Dz.U. 2009, L 335, s. 1) (zwaną dalej „dyrektywą Wyłagalność II”). Również w tym przypadku nadal klasyfikuje się zarządzanie grupowymi funduszami emerytalnymi jako jedną z regulowanych rodzajów „działalności w zakresie ubezpieczeń na życie” [jako „działanie”: zob. art. 2 ust. 3 lit. b) ppkt (iii)], a także jako „grupowe fundusze”: zob. pkt VII załącznika II do dyrektywy Wyłagalność II.

(b) Ustawodawstwo Zjednoczonego Królestwa

VAT

20. Punkt 1 grupy 2 załącznika 5 do Finance Act 1972 (ustawy finansowej z 1972 r.), zmienionej VAT (Insurance) Order 1977 (rozporządzeniem w sprawie VAT w związku z działalnością ubezpieczeniową z 1977 r.) ze skutkiem od dnia 1 stycznia 1978 r. do dnia 31 grudnia 1981 r., przewidywał zwolnienie:

„Świadczenia usług ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych przez ubezpieczycieli posiadających zezwolenie w rozumieniu sekcji 2-9 Insurance Companies Act 1974 (ustawy o zakładach ubezpieczeń z 1974 r.)” [Or. 8]

21. Zwolnienie podlegało zatem dwóm wymogom: a) pierwszy uzależniony od charakteru świadczonych usług, mianowicie ubezpieczenia/reasekuracja; oraz b) drugi uzależniony od tego, czy dostawca uzyskał zezwolenie jako ubezpieczyciel na mocy ustawy o zakładach ubezpieczeń z 1974 r.
22. Ze skutkiem od dnia 1 stycznia 1982 r. zmieniono brzmienie zwolnienia z VAT (na mocy rozporządzenia w sprawie VAT w związku z działalnością ubezpieczeniową z 1981 r.), w sposób następujący:

„Świadczenia usług ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych przez osoby upoważnione, zgodnie z sekcją 2 Insurance Companies Act 1974 (ustawy o zakładach ubezpieczeń z 1981 r., do prowadzenia działalności ubezpieczeniowej”.

23. Zmieniony pkt 1 grupy 2 w załączniku 5 do ustawy finansowej z 1972 r. został ponownie przyjęty w takiej samej formie jak pkt 1 grupy 2 w załączniku 6 do Value Added Tax Act 1983 (ustawy o podatku od towarów i usług z 1983 r.)

(zwanej dalej „**ustawą o VAT z 1983 r.**”) obowiązującej od dnia 1 stycznia 1983 r.

24. Ze skutkiem od dnia 1 grudnia 1990 r. ustawa o VAT z 1983 r. została zmieniona Value Added Tax (Insurance) Order 1990 (rozporządzeniem w sprawie podatku od wartości dodanej w związku z działalnością ubezpieczeniową z 1990 r.) w sposób następujący:

„Świadczenia usług ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych przez

a) osobę upoważnioną zgodnie z sekcją 2 Insurance Companies Act 1982 (ustawy o zakładach ubezpieczeń z 1982 r.) do prowadzenia działalności ubezpieczeniowej; lub

b) ubezpieczyciela, który należy do obszaru poza Zjednoczonym Królestwem od wszelkiego ryzyka lub innych rzeczy opisanych w załącznikach 1 i 2 Insurance Companies Act 1982 [ustawy o zakładach ubezpieczeń z 1982 r.]”.

25. Punkt 1 grupy 2 w załączniku 6 do ustawy o VAT z 1983 r. został ponownie przyjęty jako punkt 1 grupy 2 w załączniku 9 do Value Added Tax Act 1994 (ustawy o podatku od towarów i usług z 1994 r.) (zwanej dalej „**ustawą o VAT z 1994 r.**”) obowiązującej od dnia 1 września 1994 r.

26. Taki stan rzeczy obowiązywał zatem do dnia 18 marca 1997 r., kiedy to (przez sekcję 38 ustawy finansowej z 1997 r.) punkt 1 został zmieniony i otrzymał brzmienie:

„Świadczenia usług ubezpieczeniowych lub reasekuracyjnych przez osobę, która świadczy je w ramach

a) wszelkiej działalności ubezpieczeniowej, do której prowadzenia jest upoważniona na mocy sekcji 3 lub 4 Insurance Companies Act 1982 (ustawy o zakładach ubezpieczeń z 1982 r.), lub

b) wszelkiej działalności gospodarczej, w odniesieniu do której podlega ona zwolnieniu na mocy sekcji 2 tej ustawy z wymogu uzyskania takiego zezwolenia”. [Or. 9]

27. Z mocą od dnia 1 grudnia 2001 r. Insurance Companies Act 1982 (ustawa o zakładach ubezpieczeń z 1982 r.) została uchylona Financial Services and Markets Act 2000 (Consequential Amendments and Repeals) Order 2001 [rozporządzeniem o usługach i rynkach finansowych z 2000 r. (późniejsze zmiany i uchylenia) z 2001 r.] (zwanym dalej „**rozporządzeniem w sprawie zmian z 2001 r.**”) jako część reform ram regulacyjnych wprowadzonych Financial Services and Markets Act 2000 (ustawą o usługach i rynkach finansowych z 2000 r.) Rozporządzenie w sprawie zmian z 2001 r. zmieniło pkt 1 i 2 grupy 2 załącznika 9 do ustawy o VAT z 1994 r. w sposób następujący:

„1. Świadczenia usług ubezpieczeniowych lub reasekuracyjnych w ramach działalności ubezpieczeniowej przez

a) osobę, która na mocy części 4 *Financial Services and Markets Act 2000* (ustawy o usługach i rynkach finansowych z 2000 r.) posiada zezwolenie na zawieranie lub wykonywanie umów ubezpieczenia;

b) osobę zwolnioną z obowiązku zawierania lub wykonywania umów ubezpieczenia na podstawie zarządzenia na mocy art. 38 tej ustawy (i w związku z tym może ona zawierać lub wykonywać umowy ubezpieczenia bez naruszania ogólnego zakazu);

c) osobę, która prowadzi działalność na rynku ubezpieczeniowym;

d) osobę [nieobjętą zakresem lit. a)], która wymagałaby zezwolenia na zawieranie lub wykonywanie

(i) umowy ubezpieczenia, na mocy której świadczenia udzielane przez tę osobę są wyłącznie lub głównie świadczeniami rzeczowymi w razie wypadku lub awarii pojazdu, lub

(ii) umowy w ramach operacji koasekuracyjnej we Wspólnocie

z wyjątkiem tożsamości osoby prowadzącej tę działalność.

2 Świadczenie przez ubezpieczyciela lub reasekuratora, który należy do obszaru poza Zjednoczonym Królestwem, usług

a) ubezpieczenia od wszelkiego ryzyka lub innych rzeczy opisanych w załączniku do pierwszej dyrektywy w sprawie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie lub w załączniku do pierwszej dyrektywy w sprawie ubezpieczeń na życie, lub

(b) reasekuracji odnoszących się do któregośkolwiek z rodzajów tego ryzyka lub innych rzeczy”.

28. Rozporządzenie w sprawie zmian z 2001 r. włączyło również następujące uwagi do grupy 2 załącznika 9 do ustawy o VAT z 1994 r.:

„(A1) Dla celów pkt 1

»Działalność koasekuracyjna we Wspólnocie« ma takie samo znaczenie jak w dyrektywie Rady z dnia 30 maja 1978 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, [Or. 10] wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do koasekuracji we Wspólnocie (78/473/EWG);

»Działalność ubezpieczeniowa« oznacza działalność polegającą na zawieraniu i wykonywaniu umów ubezpieczenia;

»Działalność na rynku ubezpieczeniowym« ma znaczenie nadane w sekcji 316(3) Financial Services and Markets Act 2000 [ustawy o usługach i rynkach finansowych z 2000 r].

(B1) Odniesienia

a) w pkt 1 i 4 do umowy ubezpieczenia, oraz

b) w pkt 1 i Uwadze (AI) do zawierania i wykonywania umów ubezpieczenia należy interpretować w związku z sekcją 22 Financial Services and Markets Act 2000 (ustawy o usługach i rynkach finansowych z 2000 r.), z wszelkimi stosownymi zarządzeniami wydanymi na podstawie tej sekcji oraz z załącznikiem 2 do tej ustawy.

(C1) W pkt 2

a) »pierwsza dyrektywa w sprawie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie« oznacza dyrektywę Rady z dnia 24 lipca 1973 r. sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do podejmowania i prowadzenia działalności w dziedzinie ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczenia na życie (73/239/EWG);

b) »pierwsza dyrektywa w sprawie ubezpieczeń na życie« oznacza dyrektywę Rady z dnia 5 marca 1979 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do podejmowania i prowadzenia działalności w dziedzinie ubezpieczeń bezpośrednich (79/267/EWG)».

29. Ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2005 r. VAT (Insurance) Order 2004 (rozporządzenie w sprawie VAT w związku z działalnością ubezpieczeniową z 2004 r.) zastąpiło pkt 1-3 z grupy 2 załącznika 9 do ustawy o VAT z 1994 r. następującym zwolnieniem:

„I Transakcje ubezpieczeniowe i reasekuracyjne”

30. Uwagi (AI), (BI), (CI) do grupy 2 także uchylono w drodze tego samego rozporządzenia.

Ubezpieczenia itp.

31. Przez cały okres objęty powództwem, w istotnym zakresie, wskutek ustawodawstwa regulującego udzielanie zezwoleń zakładom ubezpieczeń w Zjednoczonym Królestwie świadczenie usług zarządzania funduszami, w tym na rzecz funduszy emerytalnych o zdefiniowanych świadczeniach, było grupą „działalności ubezpieczeniowej”, gdy była prowadzona przez Ubezpieczyciela, który w inny sposób prowadził działalność ubezpieczeniową. Tak więc

ubezpieczyciel, który uzyskał zezwolenie, „podlegał nadzorowi [Or. 11] organów administracyjnych odpowiedzialnych za nadzór nad ubezpieczeniami prywatnymi” w rozumieniu art. 1 ust. 2 pierwszej dyrektywy w sprawie ubezpieczeń na życie.

32. Od podmiotu niebędącego ubezpieczycielem nie wymagano zezwolenia jako ubezpieczyciela w celu świadczenia usług zarządzania funduszami, w tym na rzecz funduszy emerytalnych o zdefiniowanych świadczeniach. Od podmiotu niebędącego ubezpieczycielem wymagano zezwolenia na świadczenie tych usług na mocy innych przepisów.

Uwagi stron

33. Trybunał Sprawiedliwości otrzyma oczywiście szczegółowe uwagi od obu stron. Poniżej znajduje się krótkie streszczenie głównych argumentów przedstawionych przed Court of Appeal, dla nakreślenia kontekstu.

Streszczenie argumentów powierników

34. W zwięzłym ujęciu, argumentacja powierników przedstawia się następująco:
- a. Świadczenie usług ubezpieczeniowych jest zwolnione z VAT w świetle prawa Unii. Zwolnienie dla „transakcji ubezpieczeniowych” wywołuje bezpośredni skutek w relacji pomiędzy podatnikami a HMRC.
 - b. Świadczenie usług zarządzania finansami publicznymi należy traktować jako rodzaj działalności na rynku ubezpieczeń lub działalności ubezpieczeniowej dla celów pierwszej dyrektywy w sprawie ubezpieczeń na życie oraz systemu stworzonego przez dyrektywy ubezpieczeniowe UE. W związku z tym usługi takie są uznawane za działalność ubezpieczeniową dla celów prawa UE. Świadczenie usług zarządzania funduszami przez ubezpieczyciela należy co najmniej traktować jako „ubezpieczenie” lub uważać za „ubezpieczenie” w świetle prawa Unii.
 - c. Rozważając znaczenie i zakres zwolnienia z VAT dla „transakcji ubezpieczeniowych”, należy nadać temu pojęciu autonomiczne znaczenie, które ma zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich. Jak konsekwentnie orzekł Trybunał Sprawiedliwości (zob. wyroki: CPP, C-349/96, EU.C.T999:93, pkt 18; Skandia, C-240/99 EU:C:2001:140, pkt 30), punktem wyjścia w każdej analizie tego, co ma stanowić ubezpieczenie, jest system określony w dyrektywach dotyczących ubezpieczeń, w tym w pierwszej dyrektywie w sprawie ubezpieczeń na życie (z późn. zm.). W związku z tym należy przyjąć takie samo autonomiczne pojęcie „ubezpieczenia”, jak stosowane w dyrektywach ubezpieczeniowych, [Or. 12] czyli takie, które traktuje usługi zarządzania finansami publicznymi

jako formę działalności ubezpieczeniowej lub grupę działalności ubezpieczeniowej.

- d. W przypadku uznania świadczenia usług za formę transakcji ubezpieczeniowej, jest ona zwolniona niezależnie od statusu podmiotu świadczącego usługę. Dlatego też świadczenie Usług zarządzania funduszami na rzecz powierników powinno podlegać obowiązkowemu zwolnieniu w Zjednoczonym Królestwie.
- e. Alternatywnie, biorąc pod uwagę, że świadczenie usług zarządzania funduszami przez Ubezpieczyciela należy traktować jako „ubezpieczenie” lub uważać za „ubezpieczenie” w świetle prawa Unii, zastosowanie zasady neutralności podatkowej doprowadziłoby do takiego samego rezultatu. Zatem jeżeli takie usługi ubezpieczycieli są zwolnione z VAT, wówczas świadczenie takich samych lub podobnych usług zarządzania funduszami przez podmioty niebędące ubezpieczycielami również powinno podlegać zwolnieniu³.

Podsumowanie argumentów HMRC

- 35. W zwięzłym ujęciu, argumentacja HMRC przedstawia się następująco:
 - a. Usługi zarządzania funduszami świadczone przez podmioty niebędące ubezpieczycielami nie były „transakcjami ubezpieczeniowymi” w rozumieniu zwolnienia w art. 13 część B lit. a) szóstej dyrektywy i art. 135 ust. 1 lit. a) dyrektywy VAT.
 - b. Termin ten jest niezależnym pojęciem w prawie Unii i podobnie jak wszystkie zwolnienia podlega interpretacji ścisłej⁴. Przedmiotowym transakcjom brakuje istotnych cech transakcji ubezpieczeniowych. W serii ośmiu spraw począwszy od CPP Trybunał wielokrotnie wyjaśniał to dla celów zwolnienia z VAT: „*transakcja ubezpieczeniowa w ogólnie przyjętym rozumieniu charakteryzuje się tym, iż ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zamian za zapłatę składki z góry, do zapewnienia ubezpieczonemu, w razie ziszczenia się ryzyka objętego zakresem ochrony, świadczenia uzgodnionego przy zawarciu umowy*”⁵. **[Or. 13]**

³ Powiernicy przyjmują do wiadomości, że jeżeli świadczenie usług zarządzania funduszami przez ubezpieczycieli nie zostało prawidłowo zwolnione, wówczas neutralność podatkowa nie ma znaczenia i powiernicy nie mogą polegać na tym, co będzie, przyjmując tę hipotezę, wcześniejszym niezgodnym z prawem zwolnieniem przez ubezpieczycieli z obowiązku świadczenia usług zarządzania funduszami przez HMRC.

⁴ CPP, C-349/96, EU:C:1999:93, pkt 15, Skandia, C-240/99 EU:C:2001:140, pkt 32.

⁵ CPP, C-349/96, EU:C:1999:93, pkt 17; Skandia, C-240/99 EU:C:2001:140, pkt 37; Taksatorringen, C-8/01, EU:C:2003:621, pkt 39; Komisja/Grecja, C-13/06, EU:C:2006:765, pkt 10; Swiss Re Germany Holding, C-242/08, EU:C:2009:64, pkt 34; BGZ Leasing, C-

- c. W co najmniej dwóch z tych spraw Trybunał orzekł, że jeżeli strona pełni wszystkie funkcje ubezpieczyciela, z wyjątkiem przejęcia ryzyka na podstawie umowy o wypłacie odszkodowania, omawiane transakcje nie były transakcjami ubezpieczeniowymi w rozumieniu zwolnienia z VAT⁶.
- d. Te istotne cechy nie występują w transakcjach w tym przypadku: strony zgadzają się co do tego, że dostawcy usług zarządzania funduszami nie zapewniają powiernikom żadnego zwolnienia z odpowiedzialności z tytułu ryzyka i nie są w stosunku umownym z żadną osobą, której ryzyko jest objęte jakimkolwiek ubezpieczeniem, tj. osobą ubezpieczoną. W związku z tym sporne transakcje nie wchodzą w zakres zwolnienia.
- e. Orzecznictwo powołane przez powierników nie zmienia tej analizy. Odniesienie Trybunału do pierwszej dyrektywy w sprawie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (z późniejszymi zmianami) w CPP było w kontekście rozważań, czy „ubezpieczenie” może obejmować świadczenie usług w razie wypadku/straty, polegających raczej na świadczeniach rzeczowych niż na dostarczeniu kwoty pieniężnej. Pierwsza dyrektywa w sprawie ubezpieczeń na życie obejmuje swoim zakresem „operacje” niezależnie od tego, czy dotyczą one „transakcji ubezpieczeniowych” (w rozumieniu zwolnienia z VAT), tak aby umożliwić upoważnionemu ubezpieczycielowi wykonywanie tego rodzaju działalności w ramach jego działalności ubezpieczeniowej. W sprawie Skandia Trybunał odrzucił argument, że „transakcja ubezpieczeniowa” była wystarczająca, aby objąć swoim zakresem działalność regulowaną, która nie posiada „istotnych cech” zidentyfikowanych w CPP.
- f. W żadnej ze spraw Trybunał nie odstąpił od „zasadniczego” znaczenia transakcji ubezpieczeniowych, określonego w CPP, przez odniesienie do dyrektyw ubezpieczeniowych, czy też w inny sposób.
- g. Zakres zwolnienia z podatku w odniesieniu do ubezpieczeń regulują wyłącznie i w sposób wyczerpujący dyrektywy VAT. Nie można go rozszerzyć poprzez odniesienie do zasady neutralności podatkowej: *Aspiro*, w pkt 31. Osoba nie może również powoływać się, na poparcie swojego roszczenia, na czyn bezprawny popełniony na korzyść osoby trzeciej: *Rank Group*, C-259/10 [**Or. 14**] i C-260/10, EU:C:2011:719, pkt 62 (jak przyjęli powiernicy).

224111, EU:C:2013:15, pkt 58; *Mapjre*, C-584/13, EU:C:2015:488, pkt 28; *Aspiro*, C-40/15, EU:C:2016:172, pkt 22.

⁶ *Skandia*, C-240/99, EU:C:2001:140; *Aspiro*, C-40/15, ECLI:EU:C:2016:172.

Powody skierowania wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

36. Court of Appeal jest zdania, że wykładnia i stosowanie art. 135 ust. 1 lit. a) dyrektywy VAT oraz jego związek z pierwszą dyrektywą w sprawie podatku od wartości dodanej (z późn. zm.) w okolicznościach niniejszej sprawy nie jest acte clair.
37. Z tych powodów Court of Appeal uważa, że zanim będzie mógł rozstrzygnąć w przedmiocie apelacji, konieczne jest wydanie przez Trybunał Sprawiedliwości orzeczenia w trybie prejudycjalnym w odniesieniu do przedstawionego poniżej pytania.

Pytanie prejudycjalne

38. Czy świadczenie usług zarządzania funduszami w rodzaju tych świadczonych na rzecz powierników przez a) ubezpieczycieli lub b) podmioty niebędące ubezpieczycielami stanowi „transakcję ubezpieczeniową” w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. a) dyrektywy VAT [dawniej art. 13 część B lit. a) szóstej dyrektywy]?

[...]